TRADIȚIE ŞI MODERNITATE ÎN POEZIA LUI ŞTEFAN AUG. DOINAŞ

IULIAN BOLDEA
Universitatea „Petru Maior" din Târgu-Mureş, România

Abstract

Stefan Aug. Doinas's Poetry is contoured from an imperious need of harmony and rationality, seeking its effigies in the values of eternal poetry, which are transcribed with a "humility" that gives meaning to that "major epigonism" the poet refers to in an essay: "the great truths have been said a long time ago and the role of the artist today is only that of providing them with a new expression". The poet and the artist in general takes over the great truths and myths of humanity, refusing himself the pride of invention and only assuming that somehow exterior, formal ingenuity of remodeling, rewriting, remaking some original models. On the other hand, a poetical conception of neo- (or post-) classical color is balanced by a large opening towards the idea, supported by an "elevated" vision of the existence. The appeal to the archetype is, essentially, the trigger of the poetic mechanism, as well as the tectonics of the imaginary, imprinting it with an aesthetic functionality of complete harmony.

As a result of these elements, the subtle game between pre-text (poetical model) - text and subtext is very relevant for the poetical impulse of the author, the semantic and ontological accent moving as clear as possible from the text into the subtext, as the poet practices a rhetoric of allusion and implication, retracting the tones into semitones and blurring the colors into the infinitesimal chromatics of the nuance. In fact, the formal classicism of this poetry may be associated with a temptation of the expressionist abysses, the song of the "origins" being intoned by the poet with an exquisite harmony and melodic rigor, and thus Doinas's poetry is less anchored in the world's geography, extracting its benefits from a continuous swinging between underworld spaces and the transcendental spaces of thinking, of ideality, so that Doinas's vision is, on one hand, elemental, plasticized as a return to the origins, and as an ascension to the heights, a spiritual ascension, on the other, in verses attempting to find the roots of the being, while at the same time drawing it an essential, utopian and revealing contour. Thus the tradition and modernity reconcile their semantic and expressive resources in the Stefan Aug. Doinas's poetry.

Autentica resurecție a lirismului, după „înghețul„ cultural şi literar produs în anii « obsedantului deceniu » se produce, aşa cum se ştie, o dată cu Generația '60, anticipată de Labiş şi reprezentată mai ales de Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Ioan Alexandru, Marin Sorescu, Ana

BDD-A23794 © 2005 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:16 UTC)

Blandiana, Ion Gheorghe etc. Poezia acestei generații impune valoarea estetică, așadar frumosul ca element primordial al operei literare, întorcându-se către temele dintotdeauna ale lirismului, tratate într-o tonalitate intens subiectivă, în care ritmurile biografice ale eului se configurează ca replică interioară a ritmurilor existențiale sau cosmice. Se produce astfel o mutație extrem de importantă și fecundă sub raport valoric; mutația de la epicul festivist și exterior la un lirism interiorizat și de la elanurile patriotard-dogmatice la notația confesivă care caută să pună în acord ființa intimă a creatorului cu stihiile.

O viziune aparte, extrasă din experiența generației ’60, aduce literatura și, în special, lirica anilor ’70, care stă sub semnul tutelar a două imperative ontopoetice: acela al ficțiunii, al revalorizării referențialității din perspectiva ficționalității și a literarității și, pe o altă direcție de orientare, acela al exigenței morale, poate mult mai acut resimțită și asumată decât înainte.

Harta neomodernismului poetic românesc este, așadar, una de o extrem de mare diversitate, fiind alcătuită dintr-o pluralitate de voci lirice care, însă, au aderat la o viziune ontopoetică similară, cu firești nuanțări și diferențieri.

Apelul la tradiția lirică autentică, recursul la imperativul autonomiei esteticului, întoarcerea la poeticitate, cu alte cuvinte, dar, în același timp, și apelul la o motivație etică subiacentă a discursului liric, toate aceste trăsături ale neomodernismului poetic românesc se regăsesc la acești poeți ce au valorificat și valorizat, deopotrivă, candoarea și luciditatea, patosul trăirii autentice și interogația morală de acut ecou expresiv.

Evident, poezia neomodernistă nu poate fi înțeleasă la adevărata ei dimensiune dacă neglijăm rolul unor grupări ori al unor creatori ce au anunțat-o. În acest context, trebuie să subliniem importanța pe care a avut-o Cercul literar de la Sibiu și *Manifestul* acestuia care îi formulează idealurile expresive și estetice.

Cercul literar de la Sibiu a reprezentat, în ambianța literară de la sfârșitul celui de al doilea război mondial, momentul resurecției esteticului și al cultivării valorilor umane și culturale extrase din descendența critică maioresciană și, desigur, lovinesciană. Nicolae Balotă observă, în acest sens, că „estetismul cercului literar reprezintă, așadar, cultivarea esteticului și, totodată, subversiunea sa. Foarte moderni, fără să ajungă la extremismul avangardei, care a încercat să submineze cu premeditare artisticul, să provoace o explozie a artei, nereușind să producă adeseori decât superbe jocuri de artificii estetice, estetismul Cercului literar ancora arta într-o sferă care depășea infinit artisticul și, în același timp, dezancora arta lăsând-o să plutească în voie pe o mare a libertăților estetice, jucându-se – prin ironie, parodie și cochetărie dezinvoltă – cu riscurile autoanihilării artei”.

Poeții Cercului literar de la Sibiu au pornit de la premisa ambiguității fundamentale a actului poetic, în alchimia căruia se regăsesc, cu egală îndreptățire și fervoare, solemnitatea dicțiunii și

BDD-A23794 © 2005 Editura Universității „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:16 UTC)

instinctul ludic, rigoarea formală şi ceremonialul gratuităţii. Poezia lui Ştefan Aug. Doinaş a avut, din această perspectivă, o semnificaţie majoră.

Se poate spune că în fiinţa literară a lui Ştefan Aug. Doinaş conviețuiesc, într-o armonie desăvârşită, două dimensiuni aparent distincte, dar, în fapt, consubstanţiale, în măsura în care ele sunt rodul aceloraşi opţiuni poetice şi filosofice urmate cu extremă consecvenţă de-a lungul timpului; e vorba, mai întâi, de o riguroasă, aplicată şi, mai cu seamă, fermă conştiinţă a poeziei şi, în al doilea rând, de o viziune poetică, cu alt cuvânt o practică a scriiturii întru totul armonioasă şi de o lămuritoare coerenţă. De asemenea, se poate preciza că, în poezia lui Ştefan Aug. Doinaş, subzistă două impulsuri complementare, o pornire de întoarcere spre tradiţie, spre resursele lirismului dintotdeauna, şi, pe de altă parte, o tentaţie a unei expresivităţi aflate sub zodia neomodernismului.

Mereu încercat de tentaţia autodefinirii, a explicitării de sine, poetul a căutat să-şi impună câteva adevăruri perene, în virtutea unui clasicism esenţial, subsumabil temperamentului său de stirpe apolinică. Lirica lui Ştefan Aug. Doinaş prinde contur dintr-o nevoie imperioasă de armonie şi raţionalitate, aflându-şi efigiile în valorile poeziei dintotdeauna, care sunt retranscrise cu o "umilitate" ce dă sens acelui "epigonism major" la care se referă poetul într-un pasaj eseistic: "Marile adevăruri s-au rostit de mult şi rolul artistului de azi e doar acela de a furniza o nouă formulare a lor". Poetul, artistul în sens generic, reia marile adevăruri şi mituri ale umanităţii, refuzându-şi orgoliul invenţiei şi asumându-şi doar acel ingeniu oarecum exterior, formal, al remodelării, rescrierii, refacerii unor modele originare. Această concepţie despre poezie ca rezultat al interferenţei unor texte preexistente, ca produs intertextual poate fi, în viziunea lui Marian Papahagi, un argument decisiv al efigiei ambivalente a lirismului doinaşian, alcătuit dintr-o sugestivă interferenţă a tradiţiei şi modernităţii.

Pe de altă parte, între poetica şi poietica lui Ştefan Augustin Doinaş corespondenţele, ba chiar echivalenţele sunt cât se poate de revelatoare. Astfel, unei concepţii despre poezie de nuanţă neo (sau post) clasică, ce mizează pe exemplaritatea toposurilor, pe rigoare expresivă şi apolinism formal îi corespunde o poezie de o amplă deschidere spre idee, marcată de o viziune "eleată" (Ovidiu Cotruş) asupra existenţei. Exultanţa contingentului, elocvenţa policromă, proteică a realului se resorb în aceste poeme în esenţialitate şi nostalgie a originarului. Recursul la arhetip e, în fond, resortul care pune în mişcare mecanismul poetic, precum şi tectonica imaginarului, imprimându-i o funcţionalitate estetică de o desăvârşită armonie, lucru observat, între alţii, şi de Al. Cistelecan: "Contactul ei (al poeziei lui Doinaş, n.n.) nu se realizează la nivelul de jos al aparenţelor, ci la cel ideal, al esenţelor. Nu lumea intermediază relaţia poetului cu absolutul, ci, dimpotrivă, acesta e cel ce mijloceşte între poet şi sfera concretului".

BDD-A23794 © 2005 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:16 UTC)

Cu alte cuvinte, mişcarea de relevanţă semantică ce generează lirismul doinaşian nu e una atât inductivă, cât deductivă, în măsura în care poetul, ca orice fiinţă livrescă, dar atinsă şi de fiorul orfismului, suprapune peisajului, realităţii empirice, un model poetic sau ontologic prestabilit, pe care relieful, mai mult sau mai puţin accidentat, al lumii se pliază, fapt ce exclude în chipul cel mai limpede stridenţa senzorială, exultanţa ori vacarmul afectiv. În acest fel, modelul e cel care dictează conformaţia viziunii, conferindu-i acesteia o substanţialitate de tip superior, elaborată, pusă sub semnul raţionalităţii.

E, poate, semnificativ faptul că un prim contact cu textul doinaşian ne-ar putea produce impresia unei lirici consacrate suprafeţelor lumii, de anvergură, aşadar, extensivă, dar fără o dimensiune a profunzimii, a semnificaţiilor ultime, a originarităţii. O privire mai atentă, mai riguroasă concentrată asupra textului poetic ne va certifica faptul că tocmai o astfel de dimensiune, a profunzimilor ontologice imprimă relevanţa cea mai sporită acestei poezii eliberate de impurităţile senzaţiei, dar nu mai puţin impregnate de fior existenţial şi de retorismul – mai curând subtextual – al interogaţiei etice.

Din aceste motive, jocul subtil între pre-text (model poetic) – text şi subtext e foarte revelator pentru impulsul poietic al autorului, accentul semantic şi ontologic mutându-se, în modul cel mai limpede, de pe text pe subtext, poetul practicând o retorică a aluziei şi a subînţelesului, contrăgând tonurile în semiton şi estompând culorile în infinitezimalul cromatic al nuanţei. Nu e deloc deplasat de aceea dacă vom compara poezia lui Doinaş cu postura unui aisberg, căci, adesea, partea vizibilă, a semnificaţiilor aparente ale poemelor este şi cea mai restrânsă ca importanţă şi pondere, semnificaţiile cele mai elocvente, esenţiale fiind ascunse privirii noastre.

De altfel, s-a asociat, în mod adecvat, clasicismul formal al acestei poezii cu o tentaţie a abisurilor de sorginte expresionistă, cântecul obârşiilor fiind intonat de poet cu o desăvârşită armonie şi rigoare melodică; din aceste motive, poezia lui Doinaş e mai puţin ancorată în geografia mundană, empirică, ea extrăgându-şi beneficiile semantice dintr-o continuă pendulare între spaţiile submundane, originare, ori din cele supramundane, ale gândului, ale idealităţii În acest fel, vizionarismul lui Ştefan Augustin Doinaş e, pe de o parte, stihial, plasticizat ca întoarcere la origini şi, pe de altă parte, redat ca propensiune spre înalt, ca ascensiune spirituală, în versuri care caută să degajeze rădăcinile fiinţei, trasându-i totodată acesteia un contur esenţializat, utopic şi revelator: “Atâtea lucruri stau muiate în origini/ cu partea lor cea mai sensibilă că restul/ pe care-adesea la-ntâlniri ni-l ning în palmă/ sunt hoaspele din spice treierate”.

O mărturie elocventă a acestei interferenţe a tradiţiei şi modernităţii este poezia *Mistreţul cu colţi de argint*, cea mai citită şi mai citată creaţie a lui Ştefan Aug. Doinaş. Asta nu înseamnă, desigur, că e şi cea mai bine înţeleasă. Fapt demn de interes, autorul însuşi ne oferă cel mai

BDD-A23794 © 2005 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:16 UTC)

autorizat comentariu al poemului său, descifrând rețeaua densă de sensuri şi de simboluri care se întrețes în textul poetic.

Balada lui Doinaş posedă o dublă intenție. Mai întâi, poezia trebuie privită ca un scenariu liric cu o structură dramatico-lirică şi epică, cu momentele conflictuale binecunoscute şi cu un deznodământ bine precizat, dar, în acelaşi timp, creația are şi valențe simbolice extrem de pregnante, care contribuie la sporirea complexității sale semnificante.

Scrisă la 4 iulie 1945, poezia ilustrează crezul autorului, dar şi idealurile artistice care îi animau pe membrii Cercului literar de la Sibiu (Doinaş, Radu Stanca, Ioanichie Olteanu etc.). Forma definitivă a textului poetic a apărut pentru prima oară în volumul *Omul cu compasul* din 1966 şi diferă foarte puțin de forma tipărită în „Revista Cercului literar", nr. 6-8, 1945.

Sensurile şi funcționalitatea estetică a poeziei lui Doinaş nu sunt străine de ideile cu caracter programatic precizate de Radu Stanca în articolul *Resurecția baladei* în care se arată că, în balade, liricul se configurează sub forma indirectă a unei travestiri, iar baladescul reprezintă tocmai prezența elementului dramatic în cadrul poeziei lirice. În balada propriu-zisă procedeele şi modalitățile dramatice (replicile, dialogul, conflictul etc.) au un rol de prim rang, autorul manifestându-se nu prin implicare, ci, dimpotrivă, prin obiectivare şi impersonalitate.

Pentru membrii Cercului literar de la Sibiu întoarcerea la specia literară a baladei reprezenta, cum se ştie, o atitudine polemică față de preeminența subiectivității şi a subconştientului din o bună parte a poeziei româneşti interbelice. Pe de altă parte, baladescul pretinde o mai mare intelectualitate, presupune o construcție elaborată, riguroasă şi armonioasă, esteticul fiind dublat de o serie de valori etice, filosofice, religioase.

La un prim nivel al lecturii, poezia ne apare ca o simplă baladă cu subiect cinegetic, fapt marcat şi de prezența unui lexic specific („codru", „vânătoare", „goarne", „copoi" etc.). Timpurile şi modurile verbelor aşază în cumpănă două ipostaze temporale, un timp trecut al narațiunii şi, totodată, o instanță temporală anistorică, un fel de prezent „istoric".

Din punct de vedere al compoziției, balada are un tempo gradat, cu ilustrarea lirică a celor trei momente, duse până la finalul „închis", care detensionează dramatismul situației epico-lirice. În cadrul compoziției baladei, elementele lirismului se îngemănează cu procedee ale narațiunii şi ale descrierii.

În ceea ce priveşte atitudinea eului liric-narator, aceasta este impersonală, se păstrează într-o stare de obiectivare, până la versul care pune în scenă o exclamație, cu valoare participativ-empatică („Dar, vai!").

Cine este acest „prinț din Levant" şi ce sunt viziunile sale? Autorul însuşi precizează că prințul poate fi asimilat, ca valoare simbolică, unui „fantast doborât la cea dintâi confruntare cu realitatea": „Un prinț din Levant îndrăgind vânătoarea/ prin inimă neagră de codru trecea".

BDD-A23794 © 2005 Editura Universității „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:16 UTC)

Poezia este structurată ca un dialog între prinț şi servitorii cu goarne, dialog în care se întrepătrund scurte pasaje narative. Prin valorificarea resurselor dialogului, autorul pune în opoziție cele două atitudini în fața „mistrețului cu colți de argint", în fața idealului absolut. Prințul le cere hăitaşilor să urmărească mistrețul cu colți de argint din poveste, însă aceştia presimt că stăpânul lor aleargă după himere, şi încearcă să-l readucă la datele realității („Croindu-şi cu greu prin hățişuri cărarea,/ cânta dintr-un flaut de os şi zicea:/ -Veniți să vânăm în păduri nepătrunse/ mistrețul cu colți de argint, fioros,/ ce zilnic îşi schimbă în scorburi ascunse/ copita şi blana şi ochiul sticlos.../ Stăpâne, ziceau servitorii cu goarne,/ mistrețul acela nu vine pe-aici./ Mai bine s-abatem vânatul cu coarne,/ ori vulpile roşii, ori iepurii mici.../ Dar prințul trecând zâmbitor înainte/ privea printre arbori atent la culori,/ lăsând în culcuş căprioara cuminte/ şi linxul ce râde cu ochi sclipitori").

Prințul persistă, însă, în goana sa după absolut, provocând o tensiune între el şi servitorul care este din ce în ce mai îndrăzneț. Unul vorbeşte de pe pozițiile idealului său absolut, ale mirajului a cărui fascinație îl devorează, celălalt este exponentul bunului-simț care se ghidează numai după normele imperative ale realității, ale empiricului pur („Priviți cum pufneşte şi scurmă stingher,/ mistrețul cu colți de argint, peste plaiuri:/ veniți să-l lovim cu săgeata de fier!.../ -Stăpâne, e iarba foşnind sub copaci,/ zicea servitorul zâmbind îndrăzneț./ Dar el răspundea întorcându-se: - Taci.../ Şi iarba sclipea ca un colț de mistreț./ Sub brazi, el striga îndemnându-i spre creste:/ - Priviți unde-şi află odihnă şi loc/ mistrețul cu colți de argint, din poveste:/ veniți să-l lovim cu săgeata de foc!.../ - Stăpâne, e luna lucind prin copaci,/ zicea servitorul râzând cu dispreț./ Dar el răspundea întorcându-se: - Taci.../ Şi luna sclipea ca un colț de mistreț").

Prințul, atacat de mistrețul „uriaş", moare împăcat cu sine, cu destinul său marcat definitiv de forța fascinatorie a idealului absolut: „Dar vai! Sub luceferii palizi ai bolții/ cum sta în amurg, la izvor aplecat, veni un mistreț uriaş, şi cu colții/ îl trase sălbatic prin colbul roşcat./ - Ce fiară ciudată mă umple de sânge,/ Oprind vânătoarea mistrețului meu?/ Ce pasăre neagră stă-n lună şi plânge?/ Ce veştedă frunză mă bate mereu?.../ - Stăpâne, mistrețul cu colți ca argintul,/ chiar el te-a cuprins grohăind sub copaci./ Ascultă cum latră copoii gonindu-l.../ Dar prințul răspunse-ntorcându-se: - Taci./ Mai bine ia cornul şi sună întruna./ Să suni până mor, către cerul senin.../ Atunci asfinți după creştete luna/ şi cornul sună, însă foarte puțin".

Lectura simbolică, aşa cum este efectuată chiar de către autor, e aceea „care, refuzând să vadă în protagonişti diverse simboluri tradiționale – particulare anumitor culturi – procedează prin generalizare: prințul ar fi omul, în general; mistrețul – o imagine a idealului; vânătoarea – un act existențial al realizării de sine. Balada se încarcă, astfel, de o atmosferă tragic-optimistă (în măsura în care deznodământul e văzut ca atingere a idealului, ca împlinire a sensului vieții) sau tragic-pesimistă (în caz că moartea prințului e privită fie ca un eşec, fie ca o jertfă necesară pe parcursul teleologic). O asemenea lectură ar insista asupra implicațiilor de ordin etic: virtuțile prințului (curaj,

BDD-A23794 © 2005 Editura Universității „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:16 UTC)

perseverență, «vizionarism», noblețe de caracter, spiritualitate etc.) vor fi puse în contrast cu pragmatismul «naturalist» al servitorului, luminând rolul educativ-formativ al operei. Diverse considerații istorico-sociale, chiar ideologice, îşi pot afla argumente în text: sub statutul moral al personajelor se poate citi un statut social, datat istoriceşte. În felul acesta, poezia apare ca o *baladă simbolică a existenței (superioare) tragice*".

Evident, balada lui Ştefan Aug. Doinaş ne permite să degajăm şi alte semnificații şi sensuri simbolice. Astfel, ea poate fi considerată şi un ritual civilizatoriu, vânătoarea poate fi privită ca un act ritual cu finalitate spirituală, ca un ceremonial al inițierii în care prințul, ca exponent al acestei acțiuni spirituale, trebuie să parcurgă o serie de probe inițiatice, pentru a se desăvârşi pe sine, trebuie să reziste ispitelor, tentațiilor care îi stau în cale, ispite reprezentate de replicile servitorului.

Doinaş crede, astfel, că e posibilă şi o „lectură care să facă din prinț un simbol al regalității necoapte, al tinereții dornice de putere, pornind la o luptă ambițioasă de instaurare prematură pe tron; sau, dacă ne referim la conflictul dintre sacru şi profan, un simbol al puterii seculare, lumeşti, în plin proces de uzurpare a prerogativelor sacerdotale".

O ultimă interpretare care se poate efectua este aceea a considerării baladei *Mistrețul cu colți de argint* ca o artă poetică, o creație cu caracter programatic, în care autorul caută să-şi redefinească poziția estetică, să-şi formuleze, cu modalități lirico-dramatice şi simbolice, propria concepție despre poezie şi artă. Dintre-o astfel de perspectivă, prințul nu poate fi altcineva decât creatorul însetat de idealul absolut, mistrețul simbolizează mirajul operei, creația ideală, cu neputință de atins. O altă perspectivă a lecturii ne este oferită de autor, care precizează faptul că, în această baladă, „conflictul se arată a fi între idealitatea operei (lirice), figurată prin caracterul «fictiv», imaginar, al viziunilor prințului, situate într-un spațiu mereu mai eterat, de o parte, şi realul ca atare, în toată materialitatea lui concretă şi grosolană (precizările servitorului): tragicul creației lirice ar consta în faptul că realul, ca atare, în «grosimea» lui materială, cum ar zice Mallarmé, nu încape în Operă, sau – dacă vrem neapărat să-l încorporăm în ea – o ucide, ucigând (artistic vorbind) pe autor".

Din unghiul prozodiei, putem remarca utilizarea cezurii după silaba a cincea, în vreme ce versul este tăiat în două emistihuri inegale. Rima este feminină şi masculină, în alternanță, fapt care amplifică trecerea de la un erou liric la altul, precipitarea dialogurilor şi dinamizarea acțiunii.

Poet reflexiv, pentru care lirismul este nu produs al inspirației, al învolburării afective, ci, mai degrabă o construcție a minții, un artefact estetic superior la a cărui elaborare contribuie capacitatea intelectuală a eului liric de a cuprinde în armoniile versului sonurile şi sensurile lumii, Ştefan Aug. Doinaş îmbină, în versurile sale, o extremă libertate a fantezie, cu rigoarea şi precizia imaginilor, cu desenul auster şi concis al frazei ori cu limbajul ermetic, aluziv ori simbolic.

Ovidiu Cotruş, definind structura intelectual-afectivă a lui Doinaş, observă, cu drept temei: „Cu încrederea sa nemărginită în puterile liberatoare ale artei şi cu libertatea interioară a artistului-

BDD-A23794 © 2005 Editura Universității „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:16 UTC)

constructor față de propriile sale trăiri (pentru o natură estetică un coşmar încetează să existe, o dată ce este exprimat), cu gustul său înnăscut şi cultivat pentru severitatea geometrică, Doinaş şi-a supus poeziile unor nenumărate torturi experimentale. Asemeni matematicianului dornic să descopere modalități cât mai diverse şi la fel de necesare de rezolvare a problemelor sale, optând – în cele din urmă – pentru soluția cea mai elegantă, Doinaş a încercat aproape pentru fiecare poezie mai multe modalități posibile de exprimare, statornicindu-se la cea care i s-a părut mai necesară, mai corespunzătoare aspirației sale către expresia densă, deprinsă în ucenicia sa literară de la Arghezi".

O poezie care valorifică tema creației literare şi a creatorului este *A scrie ca îngerii*. În această creație, luciditatea şi vizionarismul lui Doinaş se îngemănează, într-o expresie lirică ce cultivă aluzia şi concizia, vibrația alegorică şi tensiunea ideatică reținută.

Scrisul e conceput de poet ca orgoliu şi umilință. În fața realității, cu prezența sa copleşitoare, mai este oare necesar actul scrierii, nu este un gest tautologic, inutil? Poetul, cu alura lui similidemiurgică, îşi presimte şi orgoliul, dar şi culpa de a scrie: „Cel care zice «Naşteți, muriți, aventura/ lumii e scrisă!» nu este oare jignit/ de măruntul orgoliu al penei/ ce-o țin între degete?".

Poetul, rod al devenirii, al curgerii timpului şi al hazardului clipei, se închipuie pe sine ca promisiune, ca halou al posibilităților, ca virtualitate ce închide în propriul sine epifaniile viitoare, încă neexprimate, ale ființei, e sortit să fixeze „secunda şi locul", să suspende trăirea şi să confişte virtualitatea infinită a propriei ființe, prin consemnarea în litera scrisă. Scrisul, într-o astfel de viziune, este împuținare a posibilului infinit, e degradare a virtualității lumii, reducere a existenței la o imagine, o semnificație, un aspect („Fluviul mă vrea curgând, - promisiune a mării!/ floare – dar nu şi rod! – hărăzită a fi/ un văratic anunț în argilă/ al florilor veşnice.// Eu, însă, confisc şi secunda şi locul,/ ard liturghii şi sorb din izvoare ce n-au/ învoire să dea frumuseții/ decât aparențele").

Scrisul ca vinovăție a mimesisului, dar şi ca răzvrătire simbolică împotriva a ceea ce deja a fost spus de dumnezeire, este asumat de Ştefan Aug. Doinaş şi din perspectiva antinomiei dintre ideal şi real, dintre esență şi aparență, dintre virtualitate şi epifanie. Între intenție, între idealul presupus ca sugestie a posibilului infinit şi absolut şi realizarea concretă a ideii poetice, în practica efectivă a scrisului se cască o prăpastie, un hiatus revelator: „haosul pur, sfânta materie-a Domnului,/ naşte sub mâna mea; copiez pipăind/ - cu dospite vocale – intacta/ rotire de semne;/ parcă un *alter ego* al celui ce singur/ judecă mi-ar fi dat, ca osândă aici,/ plăsmuirea: gelos – ar fi rupt un/ sigiliu al Facerii.// Ce-a mai rămas, din sufletul meu, pentru marea/ zi a mâniei, nedevorat? Ronțăit/ e, ca orzul de cai, de flămânda/ lăcustă a paginii.// Mult am râvnit, dar numai puțin reuşit-am./ Dacă mi-ar pune scrumul respins pe cântar,/ mântuit aş fi – chiar în eşecul/ de-a scrie ca îngerii...".

BDD-A23794 © 2005 Editura Universității „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:16 UTC)

Actul creației artistice, supliciu şi expiere totodată, este, pentru Doinaş, o nevoie devorantă de legitimare a ființei, prin asumarea identității proprii şi a comuniunii cu lumea, cu divinul, cu timpul şi cu istoria, scrisă sau nescrisă.

O altă creație semnificativă cu caracter programatic e poezia *Elegie în gamă majoră*, scrisă în anul 1944. Tonalitatea ce domină întreaga creație este solemnitatea, o solemnitate de ordin liturgic, cu inflexiuni grave ale vocii, cu înfiorarea austeră a cuvântului ce presimte în realitatea convulsivă mistere nepătruse. Punctul de plecare al poemului este, de altfel, porunca a doua a decalogului, într-o transcripție lirică gravată pe fondul sentimentului iubirii, un sentiment ce are rezonanțe tulburătoare, fundamentale în conştiința adolescentului.

Evident, există aici un amestec de nedesfăcut de voluptate a clipei prezente şi de miraj al imaginarului amintirii. Clipa de beatitudine erotică, filtrată în retortele memoriei, capătă irizări ale misterului primordial, e abia întrevăzută de imaginația plastică a poetului, şlefuită de valurile vremii: “Să nu-ți faci ție chip cioplit din mine/ Şi nici să nu te-nchini sub fum înalt./ Frumusețea mea de bronz păgân rămâne/ un idol pentru cerul celălalt./ Săruturile îndelung schimbate/ să-ți înflorească azi altundeva,/ cu alte cântece-n vecinătate,/ cu alte tâlcuri în tăcerea ta./ Plăcerile ca luntrile vopsite/ şi-au şters de ape botul lor rotund,/ iar clipa amintirii fericite/ e doar o scoică de sidef pe prund./ Să nu-ți faci chip cioplit din amintire/ şi nici la jaruri vechi să nu adăşti./ Consolatoare, o vopsea subțire/ aplică gândurilor alte măşti”.

Experiența iubirii, pe care o trăieşte cu fervoare eul liric, este una indicibilă şi, totodată, revelatoare pentru expresivitatea ființei umane, pentru forța de transfigurare a comuniunii dintre două conştiințe. Adolescentul care spune “eu” în această poezie are ceva dintr-un tânăr zeu ce-şi cunoaşte puterile nemăsurate, dar este şi un tânăr îndrăgostit, pentru care lumea întreagă nu este nimic altceva decât o cutie de rezonanță a propriilor trăiri. Starea privilegiată a dragostei este, aşadar, pentru poet, unică, irepetabilă, greu de restituit gândului prin intermediul amintirii, greu de reconstituit. E o stare ce abia poate fi sugerată, în cuvinte aproximative, în vocabule cu un contur nedecis. Impresia de calm, de echilibru interior şi exterior este frapantă în această poezie, în care poetul îşi dovedeşte apetența pentru formele apolinice, de sorginte clasică, transcriind, în cheie “majoră” starea elegiacă a celui care, întors cu privirile spre trecut, caută zadarnic să surprindă imaginea unui sentiment ce alunecă tot mai mult în neființă. Fiorul tragic, ce se străvede abia în aceste versuri, e modulat în forme calme, solemne, în ritmuri de un perfect echilibru.

Partea a doua a poeziei e un cântec elegiac pe tema memoriei privită ca încercare de refacere a unei comuniuni esențiale, prin care trecutul şi prezentul se găsesc față în față, într-un fel de palimpsest temporal, ca două oglinzi ce-şi amplifică una alteia abisurile ascunse în undele lor. Realul, cu toate stridențele lui şi imaginarul, cu haloul lui de taină, se întâlnesc în această scriitură solemnă, alchimică şi eterică în aceeaşi timp: “Desprinde luntrea de la țărm şi du-te./ Precum se

BDD-A23794 © 2005 Editura Universității „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:16 UTC)

pierd în ceruri meteori,/ se stinge-n golful dragostei pierdute/ amarul sfânt, gustat de-atâtea ori./ Lăsându-mă uitat, tu mă ucide/ cu fiecare vâslă, ca pe furi./ O trestie de suferinți lichide/ să cânte-n deltă spumegând, la guri./ Dar sus, lângă izvoare vechi, sub stele,/ cum nu dai jertfă unor zei străini,/ să nu jertfeşti nimic absenței mele/ şi nici frumseții ei să nu te-nchini./ Ci pierde-mă în casă, printre lucruri:/ să putrezească bronzul vânzător./ Iar tu, neauzindu-l, să te bucuri/ că-n pragul altei lumi chiar zeii mor".

Poem alcătuit din senzații delicate şi din intuiții subtile ale stării de grație, *Elegie în gamă majoră* trasează în peniță delicată conturul sentimentului iubirii, dar, în acelaşi timp, reface dimensiunile unui timp eleat, un fel de *prezent etern*, în care trăirile se estompează, afectele îşi disciplinează convulsiile, iar atmosfera lirică e aproape ritualică, de incantație solemnă, de cântec cu o muzicalitate interiorizată, întoarsă asupră-şi.

Gravitatea, tonul oracular, ceremoniile limbajului, dar şi rigoarea expresiei, acestea ar fi trăsăturile esențiale ale poemelor de început ale lui Ştefan Aug. Doinaş. Referindu-se la modul de structurare a viziunii lirice doinaşiene, Ovidiu Cotruş observă că "factorul structuralizator al poeziilor lui Doinaş este întotdeauna ideea poetică şi niciodată ansamblul de trăiri care formează o idee poetică. Aceasta este doar substratul originar, care ocazionează naşterea şi alimentează dezvoltarea ideii poetice, fără să fie prin ea însăşi definitorie pentru poeticul doinaşian. Dar aceste idei poetice ne sunt uneori înfățişate direct, alteori prin intermediul unei situații poetice".

Şi în poezia *Symposion* starea afectivă este reprezentată liric prin intermediul unei puneri în scenă, printr-o figurație alegorică şi simbolică, ce conferă creației caracterul său spectacular şi adâncimea semantică.

Imaginea primă e a unui "ospăț" de o vechime imemorială, un ospăț la care convivii se simt "nechemați", aduşi doar de hazard şi de neprevăzut. Evident, ospățul nu este nimic altceva decât însăşi existența, la care fiecare dintre noi este chemat, din neant, fără vreo predestinare anume ("Dintru-nceput, ospățul nu fusese/ menit pentru niciunul dintre noi./ Nici vinurile-n cupe n-au fost noi,/ nici rodiile strălucind pe mese./ Mai vechi ca lumea însăşi e ospățul./ Sunt proaspete doar pofta şi răsfățul/ şi măştile convivilor, de lut„).

Destinul e figurat aici ca un spectacol frenetic, în care convivii au măşti de „lut", iar gesturile lor sunt ancestrale, puse în mişcare de o mecanică a repetiției prin care ni se sugerează că acelaşi spectacol al vieții a fost jucat de nenumărate ori şi va mai fi jucat şi de alți actori, cu mai mult sau mai puțin har : „Am fost aduşi aici, ca un făcut,/ de-o şoaptă dintre şoapte, de-o cântare/ ce-a prins să sune-n noi treptat mai tare./ Nu simți că vinul are-un gust amar ?/ Privind cu ochi hipnotici în pahar,/ ciocnim în hohot, cupele vecine,/ dar nu ştim pentru ce şi pentru cine./ Ce chef lipsit de sens, necumpătat!"

BDD-A23794 © 2005 Editura Universității „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:16 UTC)

Cuprinşi de beţia vieţii, a mrejelor existenţei, convivii acţionează, trăiesc în virtutea unui instinct, a unei forţe tiranice, care e mai presus de ei. În fond, ei execută doar gesturi care au mai fost trasate şi de alţi semeni ai lor, imită atitudini ce au mai fost împărtăşite, exprimă trăiri ale celor care i-au precedat, anunţându-i pe cei care le vor urma: „Iubito, rupe farmecul nebun!/ Beţia asta cruntă nu-i a bună./ Nu vezi cum gestul aprig se adună/ nainte de a-l face pe deplin?/ Priveşte, mesele lucesc de slin,/ adeverind şederea la libaţii/ a altor scufundate generaţii/ şi lunecarea inşilor desculţi/ ce-au ospătat naintea ta. Asculţi?/ Cântarea asta sumbră, tremurată,/ e ca un glas pierdut, de altădată;/ sărutul vine singur, înglodat;/ îmbrăţişarea asta s-a mai dat;/ iar zâmbetul plăcerii are-un sclipet/ îmbălsămat, ca regii din Egipet:/ un semn făcut de nimeni nimănui".

Viaţa, existenţa în ansamblul său este figurată de poet ca un spectacol halucinant, în care actorii au feţe himerice, iar gesturile lor par transpuneri carnavaleşti ale unui vis cu contururi tremurate şi cu o sintaxă incongruentă. Existenţa se situează, aşadar, pentru Doinaş, la hotarul dintre realitate şi miraj, ea poartă pecetea visului tulburat, a oniricului marcat de vrajă şi de mister, dar şi de forţa iluziei („Ah, totul e un vis, o altă lume./ Iar noi jucăm, în tinere costume,/ un rol încărunţit cum altul nu-i.../ Aşa ţi-aş spune de-aş avea cuvântul./ Dar vai! Voi fi şi eu călcat de vântul/ ce va sufla peste meseni. Şi eu/ mă voi urni din locul meu, cu greu,/ cedându-l, după marea rânduială,/ străinilor ce vor intra în sală/ grăbiţi, înfiguraţi, să bea şi ei/ nectarul mistic pregătit de zei/ şi tuturora dat după dreptate"). O dată consumat spectacolul vieţii, o dată destrămată vraja existenţei, rămân în urmă doar „drojdii" şi resturi, pentru că farsa existenţei se pregăteşte să se reia, cu alţi actori, cu alte măşti şi alte roluri. Rolul nostru este, sugerează poetul, doar pasager, este unul de împrumut, efemer şi tranzitoriu. Poezia *Symposion* e o alegorie lirică a existenţei, în care plasticitatea parabolei şi verva elementului spectacular se îmbină cât se poate de armonios cu expresia sugestivă şi muzicalitatea versului.

Un poem cu iz parabolic şi cu sensuri filosofice este *Soarele şi scoica*, alegorie lirică a unei comuniuni ratate între două entităţi ce aparţin unor regnuri antinomice, ireconciliabile. Există similitudini flagrante între balada lui Doinaş şi *Luceafărul* eminescian sau *Riga Crypto şi lapona Enigel* a lui Ion Barbu, atât din perspectiva semnificaţiilor alegorice, cât şi din unghiul viziunii şi atitudinilor poetice puse în scenă. Prima secvenţă a textului ne introduce în dimensiunile spaţiale şi temporale ale „poveştii". Timpul în care se va desfăşura alegoria este unul mitic, fără repere şi determinaţii precise, un timp auroral, al începuturilor.

Sunt prezentaţi, de asemenea, eroii lirici, unul, soarele, reprezentant al înaltului, al unei lumi a transcendenţei şi luminii, cealaltă, scoica, făcând parte din lumea adâncului şi a penumbrei, a acvaticului tainic, insondabil („În tinerele vremuri fără nume,/ când astrele nu se sfiau deloc/ să-şi scapere orbitele prin lume/ ca păsări azurii cu plisc de foc, -/ un soare nou, teşită zburătoare/ ce ţipă-n nori, hulită de furtuni,/ găsi un golf cu apă ca o boare,/ încins cu brâuri de luceferi bruni,/ în care –

BDD-A23794 © 2005 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:16 UTC)

stăpânind peste mărgeane/ şi peste alge verzi cu subțiori,/ aduse-ntâmplător din alte-oceane/ de sepii sau de peşti scânteietori -/ o scoică princiară, virtuoasă,/ în smalț de alabastru şi sidef/ de mii de ani îşi cultiva în casă/ penumbra, ca o pânză de gerghef").

Două lumi şi două atitudini existențiale se înfruntă în această poezie, două ipostaze ontice. E vorba, mai întâi de o primă ipostază, simbolizată de soare, ce se defineşte prin tendința ascensională, prin raționalitate, dinamism şi elevație a gândului şi trăirii şi, pe de altă parte, o ipostază statică, a inhibării şi retragerii în adânc, în universul de umbră şi moliciune al acvaticului ocrotitor, ipostază reprezentată de scoică.

Evident, logodna între cele două lumi e sortită eşecului, regresia spre acvatic a soarelui nu întâmpină decât rezistența şi retractilitatea scoicii, speriată de razele soarelui: „Cum soarele grăbea pe mai departe,/ o rază crudă, licărind abia,/ pătrunse prin mătăsuri şi brocarte/ ținând o clipă sulița spre ea./ Dar scoica, amețită şi confuză,/ voind să-şi ocrotească boiul fin/ şi perla în văpaie ce, lehuză,/ îi da fiori în pântecul virgin, -/ fugi-n adânc, sărind din treaptă-n treaptă/ la valul cu frunzişuri şi luciri,/ cu care apa simplă, înțeleaptă/ împrăştie şi naşte năluciri./ Când soarele veni spre seară, tandru,/ Cu aripile-arzând deasupra lui/ şi coborî-n afund ca un scafandru/ închis într-un ciudat costum verzui, -/ sărmana scoică, -n corturi ideale,/ răsunătoare, singură-n ocean,/ îl presimți deodată cu spirale/ ca pe un şarpe amoros, viclean,/ ce-şi ține ochiul rece la distanță/ şi-şi scoate limba roşie printre dinți/ apropiindu-şi-o cu cutezanță/ pe umerii curenților fierbinți".

Cele două elemente, unul, simbol al căldurii şi luminii, celălalt reprezentând o delicată făptură a umbrei şi acvaticului, sunt sortite să rămână pe veci despărțite. Ele nu-şi pot depăşi condiția, una atrasă de mirajul înaltului, a absolutului, cealaltă fixată în tenebrele adâncului, în somnul molatic al apei. Universul pe care îl configurează astfel poetul este unul imuabil, cu legi şi determinații implacabile, în care elementele şi entitățile nu-şi pot schimba locul, nu-şi pot părăsi regnul şi condiția.

Finalul poeziei ne oferă tocmai senzația de solitudine în care se găsesc cele două elemente, atrase la un moment dat, efemer, una de cealaltă, situate, însă, în fond, într-o poziție de ireconciliabilă antinomie („De-aceea, alergând înspăimântată/ prin sumbre constelații, se trezi/ pe ceealaltă față, bulbucată,/ pe unde niciodată nu e zi./ Iar soarele, visând un golf utopic,/ de mii de ani nici azi nu s-a-mpăcat,/ ci cade brusc în adâncimi la tropic,/ orbit de frumusețe şi păcat,/ stropind cu foc în corturi țuguiate/ pilaştrii lumii, algele de sus/ ce plâng pe cer şi-l cheamă-nvăpăiate/ să le sărute, după ce-a apus").

Alegorie a unei nuntiri imposibile, dar, în aceeaşi măsură, şi metaforă a împăcării cu propria condiție, *Soarele şi scoica* ilustrează, fără îndoială, lirismul obiectivat, încadrat de o structură epico-dramatică, al lui Ştefan Aug. Doinaş. Imaginile poetice au o anume suavitate, o turnură diafană, iar expresivitatea versurilor provine şi din muzicalitatea difuză a cuvintelor, pline de fast şi prospețime

BDD-A23794 © 2005 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:16 UTC)

eufonică. Clasicitatea, nevoia de armonie şi de transparenţă a cunoaşterii poetice reprezintă tot atâtea temeiuri şi embleme ale lirismului doinaşian. Pentru autorul *Mistreţului cu colţi de argint* poemul este, înainte de toate, rodul unei vocaţii constructive, rezultatul unei neabătute voinţe de a instaura coerenţă estetică, armonie şi claritate în spaţiul sublimat al lirismului.

Misterul lumii, zvonul secundelor, clipa de fericire, seninătatea în faţa destinului, toate aceste toposuri sunt configurate din perspectiva unui artist al cuvântului, pentru care comunicarea cu esenţele este dezideratul oricărui act poetic. Eugen Simion subliniază câteva dintre particularităţile cele mai frapante ale liricii doinaşiene: „Coerentă, egală cu sine, poezia lui Augustin Doinaş este mai puţin fructul unei *experienţe*, cât rezultatul unui *exerciţiu* sau, pentru a nu pune o prăpastie între aceste noţiuni, poezia lui iese din *experienţa unui exerciţiu*. Exerciţiu, mai întâi, în domeniul limbajului, exerciţiu, apoi, de disciplinare a spiritului şi de depăşire a simţurilor. Lirismul se obiectivează, fatal, şi tinde să conceptualizeze noţiunile curente ale existenţei. Însă conceptualizarea nu înseamnă, ca la Ion Barbu, ermetizarea ideii poetice".

Poezia *Artă poetică* e o parabolă a lumii ficţiunii, a scrisului şi a captivităţii creatorului în propria sa creaţie, parabolă sugestivă pentru simbioza de nedesfăcut a tradiţiei şi modernităţii în creaţia lui Doinaş. Scrisul include, pentru poet, în substanţa sa inefabilă, clipa de graţie şi sugestia unui mit al întemeierii, înălţare spre zări necuprinse şi sondare a adâncului sufletesc. Poetul este, în fond, cum sugerează autorul, prizonier al elanului său creator, claustrat în propria lui operă ca în propria făptură. Interesante sunt aluziile şi simbolurile zborului şi ale înălţării din această poezie, semnificative pentru concepţia artistică a lui Doinaş, poet pentru care creaţia presupune elevaţie, transfigurare şi revelaţie a esenţelor: „Cu învierea păsărilor albe/ de pe covoru-acesta oltenesc/ începe şi sfârşeşte o legendă./ Eu însumi sunt prizonierul ei./ Nu mă-ntrebaţi mai mult. Strălucitoare,/ ca orice astru, poate fi prezenţa/ vocalelor, iar ceea ce roteşte/ în jurul lor e rod al disperării/ de-a stabili contacte. Păsări albe,/ negând urzeala proprie, nu însă/ şi zborul.../ Pe acest tărâm domneşte/ umbra tiranului decapitat".

Finalul poeziei ne transmite imaginea creatorului aflat în chiar miezul procesului artistic, a artistului ce nu are viaţă personală, identificându-se până la anihilare de sine cu opera pe care o creează. Poetul este acela care se hrăneşte cu propriul scris, şi care, la rândul lui, trăieşte doar în perimetrul trasat de ritmul efortului său creator („Prizonier, eu nu respir decât/ în amplul du-te vino al suveicii").

Artă poetică e o miniatură lirică în care economia mijloacelor stilistice, contragerea expresiei se aliază cu profunzimea sensurilor, diafane şi eterice, cu o detentă simbolică inepuizabilă.

În cazul lui Ştefan Aug. Doinaş emoţia poetică nu este una de absolută puritate, nu este imediată, ci, mai curând, e mediată de retortele intelectului, astfel încât chiar pasiunea, cu învolburările ei, se precipită în turnuri clasicizante ale expresiei, capătă o formă armonioasă, o

BDD-A23794 © 2005 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:16 UTC)

ținută solemnă. Trăirea transpusă în ceremonial, frisonul sărutului fixat în retortele ritualice ale amintirii, toate acestea le întâlnim şi în poezia *Un zeu al hotarelor*, poezie în care erosul, amintirea, timpul şi melancolia trecerii sunt aşezate în filigranul translucid al alegoriei.

Ca formă prozodică, poezia este un sonet care transpune în regimul afectiv al amintirii clipa de dragoste, iremediabil trecută. Poetul trasează, în peniță grațioasă, o alegorie a iubirii ce nu este niciodată deplină, a comuniunii dintre ființe, mereu contrazisă de hotarele subtile dar implacabile dintre ele: „Un zeu al hotarelor stă între noi./ Sărutul rămâne pe umerii lui/ şi zace uitat, putrezind ca mărul/ pe care cândva l-am muşcat amândoi.// Ne-aducem aminte c-a fost amărui./ Pe sânii de brumă, pe şolduri apoi/ bogat pâlpâia ca flacăra-i părul,/ aşa cum de-atunci ne-ncetat îl văzui".

Cele două terține ale sonetului au, parcă, o încărcătură şi mai mare de melancolie, de nostalgie provocată de consumarea clipei de dragoste. Conştiința limitelor, a existenței unor hotare implacabile este, aici, şi mai limpede trasată („Acum eşti departe, iar visul e scrum./ O undă bogată-n fum şi dezastre/ trecând spală lespedea unde şezum.// Acum înțeleg că până la moarte/ de vârsta de foc, de inimi, de astre/ un zeu al hotarelor ne desparte").

Zeul hotarelor este chiar timpul, acela care, prin rostogolirea suavă şi atroce a secundelor, destramă vraja iubirii, prefăcând în scrum săruturi şi şoapte, vise şi amintiri.

Demn de remarcat este faptul că tonalitatea poeziei se menține într-un regim al delicateții afective, al transparenței expresive şi al melancoliei grave. Suavitatea sentimentului iubirii se împleteşte cu solemnitatea ritualului confesiv, cu ceremonialul diafan al amintirii, singura care poate, oarecum, estompa limitele, hotarele dintre ființele iubite. Desigur, anamneza oferă o imagine purificată a sentimentului, o imagine de o reală transparență, din care impuritățile afective, intemperanțele senzațiilor au dispărut.

Versurile poeziei se impun prin claritatea şi prospețimea lor, dar şi prin vraja muzicală ce se degajă din asocierea cuvintelor şi a silabelor.

"Un tragic transfigurat, apolinic" (Mihail Petroveanu), poetul e stăpânit cu suficientă fervoare de fascinația Ideii iar drama lui e aceea de a nu avea acces la sublimitățile acesteia decât în rare momente fulgurante, în clipele privilegiate ale stării de grație. Între demonia lumii, cu jocul ei imprevizibil de suprafețe şi linii şi daimonul său interior, neliniştit şi neliniştitor, acela care-l redă unei condiții esențiale, eul liric îşi trăieşte dramatic propria condiție, făurindu-se neîncetat pe sine, în oglinda aburoasă, învăluitoare, fascinantă şi geometrizantă în acelaşi timp, a versului. Un vers ce stă, cum s-a văzut, la confluența tradiției cu modernitatea.

BDD-A23794 © 2005 Editura Universității „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:16 UTC)

BIBLIOGRAFIE CRITICĂ SELECTIVĂ

Nicolae Ciobanu, *Incursiuni critice*, Ed. Facla, Timişoara, 1975; Al. Cistelecan, *Poezie şi livresc*, Ed. Cartea Românească, Bucureşti, 1987; Ovidiu Cotruş, *Meditaţii critice*, Ed. Minerva, Bucureşti, 1983; Gheorghe Grigurcu, *Existenţa poeziei*, Ed. Cartea Românească, Bucureşti, 1986; Nicolae Manolescu, *Literatura română postbelică*, Ed. Aula, Braşov, 2001; Marian Papahagi, *Cumpănă şi semn*, Ed. Cartea Românească, Bucureşti, 1990; Eugen Simion, *Scriitori români de azi*, I, Ed. Cartea Românească, Bucureşti, 1978.

BDD-A23794 © 2005 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:16 UTC)